

Szentendrei Református Hírlevél - megjelenik negyedévente**Semper reformari debet**

Ez a latin mondat azt jelenti, hogy mindig reformálni kell, vagyis reformációra mindig szükség van. Kálvin nyomán mondhatta-írhatta először évszázadokkal ezelőtt egy ma már ködbe vesző nevű, valószínűleg 16-17. századi elődünk, s azóta protestáns körökben sokat hangoztatott jelszóvá lett.

Jegyezzük meg előláróban, hogy maga a "protestáns" szó, ami a reformáció történeti ágait jelöli (elsősorban a reformátusokat és az evangélikusokat), egyáltalán nem tiltakozót, ellenzőt jelent, ahogyan a reformáció ellenfelei később, a közbeszédben a mai napig sikeresen meghonosították, hanem éppen ellenkezőleg, valami *mellett* hitvalló szívvel, bátran történő kiállást fejez ki. A pro-testálni latin összetétel szó szerinti értelme valamiről hitet tenni, "valamit ünnepi szóval, eskü alatt vállalni". Nagyon lényeges tehát, hogy nem valami ellen, hanem valami mellett kiállást jelent, s helyénvaló, ha ezt ma is így értjük, legalább mi magunk, akikre ez a szép név vonatkozik!

De térjünk vissza a címben szereplő latin mondathoz: semper reformari debet - mindig reformálni kell. Nagyon szépen cseng, kivált a tartalma, de csak annyiban, amennyit meg is valósítunk belőle. A jelszavak ugyanis önmagukban nem túl sokat érnek, tudjuk, hogy van belőlük elég. Ha egy szép igazság jelszóvá züllik, akkor a szerepe utóbb arra korlátozódik, hogy magukat összetartozónak tekintő emberek, éppen összetartozásuk hangsúlyozására s maguknak másoktól elhatárolására mintegy a zászlójukra tűzik. A jelszó kato-nai értelme is pontosan ez, kiszűrni, ki tartozik hozzánk - csakis az, aki tudja és mondja is a jelszót.

A keresztyén közösség azonban ennél sokkal mélyebb, lelki összetartozásra épül, s régen rossz, ha mi is megelégszünk a jelszavak hangoztatásával. *"Abból tudjuk, hogy benne maradunk, és ő mibennünk, hogy a maga Lelekéből adott nekünk. És mi láttuk, és mi teszünk bizonyosságot arról, hogy az Atya elküldte a Fiát a világ üdvözítőjéül. Ha valaki vallja, hogy Jézus Isten Fia, abban Isten marad, ő pedig Istenben. És mi ismerjük és hisszük azt a szeretetet, amellyel Isten szeret minket. Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, Istenben marad, és Isten is őbenne. Abban lett teljessé a szeretet közöttünk, hogy bizalommal tekintünk az ítélet napja felé, mert ahogy ő van, úgy vagyunk mi is ebben a világban."* (1.Ján. 4, 13-17)

Ha ezzel a mércével mérjük egymás közti kommunikációnkat, saját beszédünket, általában közösségünk és önmagunk állapotát, akkor nem elégszünk meg a szépen csengő történelmi jelszavakkal, mert itt az a nagy és első kérdés, vajon őbenne, Istenben vagyunk-e, s ő mibennünk van-e. Mennyivel nagyobb, egyetemesebb téma ez felekezeti határainknál, annál az egyébként fontos kérdésnél, kihez tartozunk, és ki tartozik hozzánk! A "csapatjáték", a csoporthoz tartozás egészen mély, ösztönös lelki gyökerekre megy vissza, nézzük csak meg az élővilág sok példáján. De a nagy, utolsó kérdésnél mégsem azt tesz fel majd nekünk, kikhez tartoztál, hanem azt, hogy te magad ki voltál. És mennyivel fontosabb a külső formáknál, a szokásoknál, a liturgiánál, akár ezek un. "korszerűségénél" vagy hagyományos voltánál, hogy ismerjük-e a szeretetet, amellyel az Atya szeretett minket, abban maradunk-e, s bizalommal tekintünk-e ennek a szeretetnek jegyében még az ítélet napjára is.

Ha reformáció, akkor itt kell kezdenünk. Semper, azaz mindig! Minden egyéb csak második lehet. Mert ha ezek a lelki alapok tényleg megvannak, az összes többi szépen, mértékkel és nemesen hozzá idomul. *"Keressétek először Isten országát, és az ő igazságát, és minden egyéb megadatik nektek."* (Mt. 6,33)

A reformáció bennünk kezdődik, vagy pedig sehol. Imádkozzunk, hogy lehessen ilyen értelmű megújulásunk!

Dr. P. Tóth Béla
lelkipásztor

Szegedi Kis István (1505-1572)
magyar reformátor

GYÜLEKEZETI CSALÁDI NAP AZ ÓVODA KERTJÉBEN

2012. Szeptember 15. szombaton 9-1-ig

9 órától	Gyülekezés
9.15	Áhítat
9.30	Gyermekek rövid műsora
10-kor	Noé bárkája - Habakuk színház báb előadása
11-kor	Nehezen érthető helyek a Bibliában - felnőtt bibliakör dr. P. Tóth Béla lelkipásztor vezetésével
11 órától	Kézműves és mozgásos foglalkozások a gyerekeknek
12 órától	Bográcsos ebéd - helyben főzve

Ásványvizet, bográcsos ebédet mi adunk - süteményt szívesen fogadunk. Előre is köszönjük.

Minden korosztályt szeretettel várunk!

Bemutatkoznak pópresbitereink

Szentgyörgyi Árpád

1963-ban Budapesten születtem. A Budapest-Budai egyházközségben nőttem fel, ahol kereszteltek és konfirmáltam. Ide jártam ifibe, itt volt az esküvőnk és négy gyermekünk keresztelője is. 2003 óta élünk Szentendrén, fokozatosan kapcsolódtunk be a gyülekezet életébe. Feleségem

rendszeresen tart foglalkozást a vasárnapi gyermekistentisztelet óvodás csoportjának. Három gyermekünk idén kezdi tanulmányait a Református Gimnázium 5. osztályában, legkisebb fiunk pedig a Szent András Iskola harmadikos tanulója.

Magam a Budapesti Műszaki Egyetemen végeztem villamosmérnökként. Húsz éve vezetek egy számítástechnikai vállalkozást, ahol többek között az egyházközségekben használt szoftver fejlesztését irányítom. Munkám során betekintést nyertem országszerte számos gyülekezet életébe és sok egyházunkban szolgáló lelkésszel, presbiterrel kerültem kapcsolatba. Pópresbiterként szeretném ezeket a tapasztalatokat is egyházközségünk javára fordítani. A Csillag utcában lakunk.

Bene Andrásné

Beregszászban születtem 1958-ban. Kárpátalján volt anyai nagyapám református lelkész egy kis faluban, Dercenben. Gyerekkoromat már Szentendrén töltöttem.

1978-ban Kecskeméten végeztem el az óvónőképzőt, azóta a városunkban voltam óvónő. Férjemmel idén leszünk 34 éves házasok, iker fiaink már 32 évesek, mindketten

tavaly nyáron házasodtak. Nagy megtiszteltetés volt számomra, amikor 2009-ben felkértek gyülekezetünk óvodájának a vezetésére. Azóta nem sokat unatkoztam, de végtelen erőt ad, hogy hitem szerint, a segítségével működhet az intézmény, remélhetőleg olyan értékeket közvetítve, amely lelki alapot teremt és sok-sok gyermeknek fogja megalapozni életét. Tavasz óta már, mint pópresbiter is segíthetem a Presbitériumot, köszönöm a gyülekezet bizalmát.

"Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól." (Péld.22,6)
A Kálvária téren lakunk.

Vincze Jenő

1953-ban születtem Kisvárdán. Szüleimmel és az akkor még csecsemő Ottó testvéremmel együtt 1964-ben költöztünk Szentendrére, itt fejeztem be az általános iskolát. Közgazdászként a külkereskedelemben helyezkedtem el, ahol hosszú évekig a magyar energetikai ipar termékeinek kereskedelmével foglalkoztam.

Munkám és nyelvtudásom révén Ázsiától Amerikáig nagyon sok helyre eljutottam a világban, tartós külszolgálaton is voltam a családommal együtt több mint hét évig.

Jelenleg egy német vállalat magyarországi leányvállalatának vagyok a kereskedelmi vezetője. Munkám és külföldi utazásaim során is mindig biztos háttért jelentett a családom és a hitem. Szeretteim, a szűkebb értelemben vett haza, a templom mindig mágnesként vonzott vissza, bármerre is jártam a világban. Az anyanyelvünkön hirdetett ige egy-egy hosszabb külföldön való tartózkodás után különösen is nagy hatással volt rám, úgy éreztem, lelkileg ismét feltöltődtem, hitemben megerősödtem.

A nyugdíjas évek közeledtével egyre többet gondolok arra, hogy ha majd kicsit sikerül felszabadulni a versenyszféra szorítása alól, aktívabb és talán hasznosabb tagja lehetek egyházközségünknek. A Lévy utcában lakunk.

"Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet" (Péld. 4:23)

Jámbor László

Felnőttként, tudatos választás eredményeként költöztünk Szentendrére.

Négy gyermekem már az itteni gyülekezet tagjaként konfirmált, feleségemmel tíz éve ebben a templomban erősíthettük meg a 25. házassági évfordulónkat. Gyermekként anyai nagymamám vezetgetett a hit útján Ő tanított a természet és a kétkezi munka szeretetére is amit közgazdászként, értelmiségi munkát végezve is igen nagyra becsülök. Különösen a szőlészekét és borászokét, akik közül is a legkiválóbbak csodákra képesek a páratlan magyar termőföldön. Feleségem a Kehely című gyülekezeti újság főszerkesztője. A Fűrj közben lakunk.

"Az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába."

(Máté 9, 37-38)

Hálaadó istentisztelet és lelkészbeiktatás Szamoskóródon

Május elején kedves meghívás érkezett a szamoskóródi református gyülekezet lelképásztortól, Erdei Árva Istvántól június 24-ére, az elmúlt évek templomfelújítási munkáinak befejezése alkalmából tartott hálaadó istentiszteletre, amelyen egyúttal sort kerítettek a lelképásztor beiktatására is.

A Szatmárnémetitől 12 km-re fekvő falu kis gyülekezetével a kapcsolatunk 2004-re, a határon túli magyarok kedvezményes honosítása ügyében rendezett népszavazásra nyúlik vissza, amely előtt mintegy 500 határon túli magyar református lelkész prédikált templomainkban, és ennek keretében nálunk a szamoskóródi lelképásztornő, Pakulárné Bú Juliánna hirdette az ígét. 2007 nyarán már a szamoskóródi gyülekezetet is megismerhették azok a szentendrei testvérek, akik részt vettek a Felső-Tisza-vidéki Tivadaron szervezett gyülekezeti nyaraláson, és onnan ellátogattak Szamoskóróra. 2010 őszén mi láttuk vendégül a szamoskóródiakat új lelkészükkel. 2011-ben értesültünk a szamoskóródi testvérek templomfelújítási erőfeszítéseiről, és 100 000 Ft-os támogatással segítettük a munkálatok elvégzését.

Az idei látogatás megszervezését nehezítette, hogy a vendéglátók nem tudtak szállást biztosítani, így kora hajnali indulás után egy nap alatt kellett volna megtenni az oda-vissza kb. 700 km-es utat, ráadásul gimnáziumunk évzárója is arra a napra esett. Így hiába vetettük be e-mailes hírlevelünket is a szervezésbe, nem volt jelentkező a részvételre, és végül gyülekezetünk gondnoka egyedül képviselte egyházközségünket az ünnepi eseményen.

Erre az alkalomra a szamoskóródi lelkész összeállított egy, az egyházközség történetét ismertető könyvecskét, amiből minden résztvevő kapott egy példányt. Ebből megtudhattuk többek között, hogy Szamoskóród a XVIII. század elején lett anyaegyház. Első templomuk 1753-ban épült, a mostani pedig 1922-23-ban készült el. Ezt idén nyárra kívül-belül renoválták - forintra átszámítva közel 3,5 milliós költséggel. Ezzel egy időben a templom környékét is megszépítették: a kerítést újjáépítették, a gyönyörűen parkosított templomkertben pedig felállítottak egy emlékművet a világháborúban elesett hősök emlékére. Az 1812-ben épült parókiájukat még a mostani lelkész érkezésekor, 2010-ben hozták rendbe. Gyülekezeti termet idén alakították ki a parókia udvarán álló romos pajaépületből.

Az utóbbi évek építkezéseinek befejezéséért tartott hálaadó istentiszteleten Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke hirdette az ígét a 9. zsoltár 9. verse alapján (a Károli-fordításban : És lesz az Úr ... kővár a szükség idején). A szamoskóródiak tudták, amikor felújították templomukat, hogy a templom az a kővár, ahonnan közelít Isten hozzájuk, és ők is itt

Az istentisztelet második részében iktatta be az eddig kihelyezett lelképásztorként tevékenykedő Erdei Árva Istvánt az egyházközség élére Kovács Sándor, a Szatmári Református Egyházmege esperese. Beiktató beszédének alapjai az Ézs. 62.10 és a Jn. 14.6 igeversek voltak. A lelkész útjelző kell legyen

a gyülekezet számára, amely az Atyához vezető egyetlen útra, magára Jézusra mutat. A beiktatott lelkész beszédében a 2Kor. 12,19 vers alapján választott: az épülés Istentől van, a lelkész csak eszköz lehet hozzá, amihez kérte Isten segítségét.

Az istentisztelet záró részében a vendég lelképásztorok bibliai igékkel mondtak köszöntéseket, majd a helyi ifjúság mutatta be műsorát. A templomból kifelé menve a templomkertben a püspök megáldotta a hősök új emlékművét, végül szeretetvendégség zárta az ünnepi alkalmat.

**Sikolya Zsolt
gondnok**

Istentiszteleti és egyéb alkalmaink

Gyülekezeti istentisztelet: vasárnap de. 8 és 10 órákor

Gyermek-istentisztelet (és megőrzés 3 éves kortól):
vasárnap de. 10 órákor

Bibliaóra: csütörtök de. 1/2 9 órákor

Asszonykör: hó első péntek du. 5 órákor

Középiskolás bibliakör: pénteken du. 6 órákor

Felnőtt konfirmációi óra: óra-megbeszélés szept. 30. de. 11 ó

Konfirmációi óra I. éveseknek: kedd du. 3 órákor

II. éveseknek : kedd du. 4. órákor

Énekkari próba: vasárnap de. 9 órákor

Ref. Gimnazisták áhítata: hétfőn reggel 8 órákor

a gimnázium kápolnájában

Úrvacsorai bűnbánati alkalmak: karácsony és húsvét egész

héten, többi ünnepek előtt szerdától péntekig este 7 órákor

Adventi hangversenyek: a négy adventi vasárnapon

de. 11 órákor

Hittanórák: központi iskolák 3-5.oszt.: csütörtök 3 órákor,

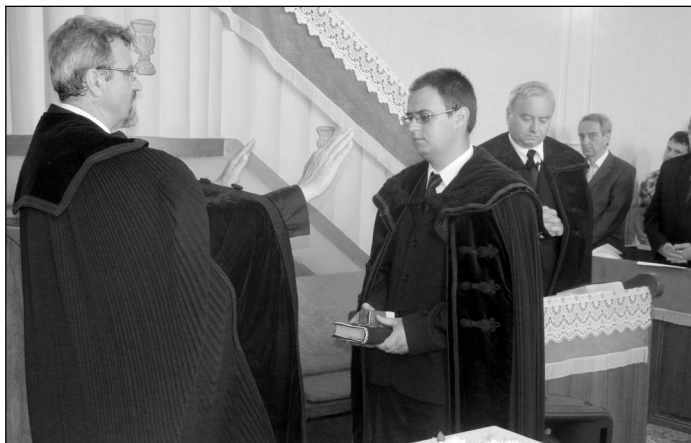
1-2.oszt.: csüt. 4 órákor

Barcsay Iskolában: kedden du. 13: 15-kor (1.-2. oszt.)

du. 13: 55-kor (3.-4. oszt.)

Izbégi Iskolában: kedden du. 16: 15-kor

Minden hónap utolsó vasárnapján fél 12-kor ref. istentisztelet van a **pilisszentlászlói rk. kápolnájában**

találhatják meg Istent a modernnek nevezett, de sokszor céltalan világban, innen indulva és ide vissza-visszatérve képesek új életet kezdeni, mondotta a püspök.

Hit és tudomány - Biblia és evolúció Előadás megbeszéléssel

Sokak számára nyitott kérdés, hogyan is áll a bibliai teremtés-hit és az evolúció, s még általánosabb formában a hit és a természettudomány problémája.

Többek felkérésére gyülekezetünk lelkipásztora, dr. P. Tóth Béla lelkész, előadásra vállalkozott ebben a témakörben, amely 2012. október 11-én csütörtökön este 7 órakor lesz a gyülekezeti teremben. Az előadást megbeszélés követi, minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Előzetes kérdések felvethetők és írásban is leadhatók a lelkészi hivatalban, vagy postai úton a 2000 Szentendre, Rákóczi u. 14. számra címezve.

Orgona épül a Gimnázium kápolnájában

Minden héten használjuk istentiszteleti célra a Református Gimnázium 480 ülőhelyes tetőtéri kápolnáját, amelyben diákságunk és a tanári kar hétfő reggeli, hét kezdő áhítatain kívül évnnyitók, évszázadok és más iskolai ünnepi istentiszteleti alkalmak is zajlanak. Rendszeresen itt kerül megtartásra a városi ökumenikus imahét egyik alkalmá, s volt rá példa, hogy vasárnapi templomi istentiszteleteinket is itt tartottuk, amikor templomunk tatarozása folyt.

A teremben jelenleg működő, holland adományozású elektronikus hangszer nem felel meg az istentiszteleti igényeknek sem hangzásában, sem műszaki állapotában. Legutóbb például a ballagási ünnepségen éppen a Himnusz éneklése közben produkált hörgő, bizarr hangokat, nevetésre ingerelve a diákságot, úgyhogy mihamarabbi kicserélése mindenképpen indokolt.

Zászkaliczky Tamás orgonaművész, a Zeneakadémia tanára kapott felkérést egy méreteiben a helyhez illő, hagyományos sípos, mechanikus orgona tervezésére. Javaslatát, mely a helyiség méreteihez, tetőtéri kialakításához és az ülőhelyek számához kereste meg az optimális regiszterszámot és kiosztást, akusztikus szakmérnöki mérések felhasználásával készítette. A tervet a presbitérium megtárgyalta és elfogadta. Az új hangszer két manuálos, 25 regiszteres orgona lesz, melynek kivitelezésére szerződést kötöttünk a Pécsi Orgonaépítő Manufaktúrával. Ez a cég adta a legjobb ajánlatot, azon kívül kitűnő referenciákkal is rendelkezik, pl. közreműködött a Művészetek Palotája orgonájának kivitelezésében és számos más hazai és külföldi templomi orgona építésében.

Már megkezdődött a sípok gyártása, és elkészült a helyszínen az orgona építményéhez szükséges tartószerkezet, a teljes hangszer felállítására pedig a 2013. szeptemberi évnnyitóig kerül sor. Az orgona tervezője ingyenesen végezte munkáját, és ugyancsak adományként vállalta a gyártás folyamatának teljes műszaki és művészeti ellenőrzését, valamint a kész hangszer intonálását.

Szentendrei Református Hírlevél

Kiadja: az egyházközség - **Cím:** 2000 Szentendre Rákóczi út 14.
Telefon: 06 26 310-524 - **Felelős kiadó:** dr. P. Tóth Béla lelkipásztor
Főszerkesztő: Jámborné Benkei Ildikó (E-mail: jambor@limar.hu)
Szerkesztőségi levelezés: Sikolya Zsolt gondnok (kehely@szre.hu)
Tördelő: Fazekas Andrea
Nyomtatás: Kádár Péter www.digitalisnyomda.net

A kiadványunkban megjelenő cikkek, írások nem feltétlenül fedik mindenben a szerkesztőség véleményét, hanem elsősorban azok szerzőinek gondolatait tükrözik.

Rendezésre került a Református Gimnázium előkertje

Régi tervünk vált valóra, amikor hosszú évek után idén nyáron véglegesen kialakíthattuk a Református Gimnázium utcai előterét. A rendezést az tette lehetővé, hogy a gimnázium udvarán már a tornaterem építésével együtt megépült a tanárok számára készült, több mint húsz autót befogadó parkoló, így az utcai osztályterem ablakai alatt kialakítandó előkert "zöldövezettel" védi majd az osztályokat a füstgázoktól és az utcai zajtól. Az egyelőre füves kertbe az ősz során bokrokat és fákat ültetünk. Az új előkertet az utca felől esztétikus, az épülettel építészetiileg harmonizáló szép, új kerítés határolja, amelyet Szuromi Imre tervezett, a kertben pedig padok teszik lehetővé, hogy a szülőkre eddig az utcán álldogálva váró diákok normális elhelyezést kapjanak.

Szabadtéri hangverseny a templomkertben

Augusztus 20-án, nemzeti ünnepünk estéjén szabadtéri szimfonikus hangverseny volt a református templom kertjében. A reflektorfényes szép nyári estében Händel Vizi zenéje, Farkas Ferenc Partita All'Ungaresca-ja, valamint Mozart Kis éji zenéje és A-dur Szimfóniája hangzott fel a Szentendrei Kamarazenekar előadásában, Fenyő Gábor vezényletével.

Az évente szokásos, önkormányzattal közös rendezésű koncert 1993-ban, húsz évvel ezelőtt került megtartásra először Perjéssy Barnabás kultúrház igazgató javaslatára, amikor elkészült a templomkertben a kápolna és a tetőtér beépítés, s kialakult az udvar jelenlegi, hangulatos építészeti képe.

A teltházas rendezvényen a közönség hálás ünnepléssel köszöntötte az előadó művészeket.

Hittantábor 2012

A 2011/2012-es hittanos tanévet lezáró nyári tábort idén Tahis-ionhegyen rendeztük meg 2012. június 25. és 30. között, közel harminc gyermek részvételével.

Az együtt töltött idő központi gondolata a Bibliában szereplő gyermekek bemutatása volt. Közösen tanulmányozhattuk például Mózes, a megmentett gyermek, illetve Dávid a győzelmes gyermek történetét. De megismerhettük Naaman héber rabszolgájában a bizonyoságtévő gyermeket, vagy a szolgáló gyermeket az ötezer ember megvendéglésekor. Az esti áhítatokon hallott történeteket jó volt reggelente kiscsoportokban újra átgondolni, és a gyerekekkel arról beszélgetni, hogy válhatnak ők is Jézust követő, szolgáló és bizonyoságtévő fiatalokká.

Voltak népszerű játékok, amelyekkel hosszan, egymást felváltva játszottak a táborlakók, így épültek a Jenga-tornyok, folyamatosak voltak a pingpong meccsek. Velünk volt Fazekas Andrea testnevelő tanárnő, és neki köszönhetően az egész hetünk mozgalmassá vált. A labdajátékok mellett sor- és váltó versenyek is voltak, és minden nap valamilyen bajnokságban vehettek rész a tábor résztvevői, sőt még egy túrára is sor került a Hétvályús forráshoz.

Juhász Norbert, gimnáziumunk végzős diákja is eljött, de rá már mint felnőttre számíthatunk, aki a négy kiscsoport egyikének reggelenkénti beszélgetéseit vezette, ahol felelevenítettük az előző este hallott bibliai történetet és annak mondanivalóját. Ő irányította az ebéd utáni csendes pihenő alatti filmklubot is.

Lovadi-Berkó Helga vezetésével zajlottak a bemutatkozó játékok és a kézműveskedés, amihez segítséget Dulai Teréz tanárnőtől és Dóri lányától kaptunk, akik útmutatásával énekeskönyv borítókat készítettünk.

Új énekek tanításában és a régiak ismétlésében Körösmezei Varga Zsuzsanna tanárnő segítette csapatunkat.

Köszönet illeti az üdülő személyzetét és segítőit, akik nagy szeretettel gondoskodtak rólunk és főztek nagyon finom ételeket, meg sütöttek sok-sok süteményt. Tették mindezt úgy, hogy az édességekből még a tej-, a liszt- és a tojásérzékenyek sem maradtak ki.

Az egész heti munkálkodásunkat péntek este egy bibliai történet bemutatásával zártuk, ahol a csapatok a gyermek Mózes megmentését elevenítették meg. A jó hangulatú estén a táborlakók családtagjai is részt vehettek, ahol közösen énekeltek a megtanult új énekeket a tűz mellett.

A szombati búcsúzáskor sokan már a jövő évi táborba szerettek volna jelentkezni, ami annak a jele, hogy jól sikerült az idei.

Lovadi István
segédlelkész

MOZAIK

A nyár a megérdemelt pihenés ideje az iskolákban. Nem volt ez másként a Szentendrei Református Gimnáziumban sem. A tanévzáró ünnepélyt június 24-én tartottuk, amelyen 39 diáknak tudtunk kitűnő bizonyítványt átadni, ami a korábbi évekhez képest előrelépést jelentett. Mellettük 51 tanuló volt, akinek csak egy négyes osztályzata lett, ők a jeles rendűek. A legjobb tanulmányi eredményt a 6.a osztály érte el.

Az érettségi vizsgákon a végzős diákok az idei tanévben is nagyon szép eredményt könyvelhettek el. Az összes középszintű vizsga átlaga a mi iskolánkban 4,3 lett, szemben az országos átlaggal, ami 3,62 volt. Az emelt szintű vizsgák átlaga pedig 4,86 volt. Összességében elmondható, hogy mindkét eredmény az idei tanévben is az országos átlag fölött volt. Az érettségi során 13 tanuló ért el kitűnő eredményt, és 51 tantárgyi dicséretet osztottak ki a tanárok a két vizsgabizottságban.

Az érettségi vizsgákat követően június 29-én került megrendezésre a 2011-2012-es tanévzáró konferencia, majd ezt követően július 2-től a tanárok is megkezdhetik a nyári szabadságukat. A nyári szünet ellenére sem állt meg az élet az iskolában, a diákok helyét munkások vették át. Az iskola előtti részt az eredeti terveknek megfelelően parkká alakították, és ezt a területet kerítés-sel zárták el az utca forgalmától. A kertben egyelőre csak fű nő, mert a növények kiültetése a diákok feladata lesz. Az építés során telepítésre került egy locsolórendszer is. Az utca-frontra néző tanterem ablakaira a terem hőmérsékletének csökkentése céljából hővisszaverő fólia került. Belső átalakítás is zajlott az épületben: a földszinten lévő ECDL Oktató- és Vizsgaközpont terme az alagsorba került.

A lépcsőházakat és a folyosót az idén nem a diákok festették ki, erre a feladatra a nyáron szakembert hívtunk. Az iskola épülete kívül-belül megszépülve várja a diákokat az új tanévre.

A nyár végén a tanári kar már az új tanévre készült, aminek kezdőalkalma az augusztus végén a szokásos tanévkezdő tanári csendesnap volt. Ezt az idén a Tahis-ionhegyi Református Üdülőben tartottuk "Élet, de milyen?" címmel, amelyen a Református Óvoda pedagógusai is részt vettek. Ennek a napnak és az egész tanévnek a vezéregyénje: "Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága" (Jn. 1,4), amely lelkészeink vezetésével gondolatébresztő útravalót adott a tanári karnak az új tanévhez.

Az évet szokásos rendünknek megfelelően gólyatáborral kezdjük, ami augusztus 30-tól szeptember 1-ig tart, majd szeptember másodikán kerül megrendezésre a tanévnyitó ünnepély. Két tanévnyitó ünnepélyt tartunk: az új osztályokat 15 órától néhány másik osztály elkíséri a templomba, a többieké 17 órától a kápolnában kerül sorra. Ennek oka, hogy az új diákoknak is szeretnénk megmutatni a gyülekezet templomát. Szeretnénk, ha látnák annak a gyülekezetnek a templomát, amely a Református Gimnáziumot fenntartja. A zsoltáros szavaival reménykedve tekintünk az új tanév felé: "Áldjad én lelkem az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét. Áldjad én lelkem az Urat, és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről." (Zsolt, 103:1-2)

Földi János
igazgató

"A hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt."

(II. Péter 1,5)

Óvodánk mindennapjaiból

Számomra is furcsa kimondani, de már a 4. tanévet kezdjük a napokban óvodánkban! Nem csoda, ha repül az idő, hiszen folyamatosan történik valami - ahogy mondani szokták - "nem unatkozunk". Beszámolómat a tavalyi nevelési évünk végével kezdem, mert az évzáró ünnepség mindig nagyon kedves színteljes életünknek. Ez a kis műsor (mi inkább játéknak szeretjük nevezni), egyrészt valamilyen áhítatos, bibliai részből, másrészt az adott évben tanult egyéb versekből, mondókákból és énekekből kerül összeállításra. Sokan nem is gondolnák, milyen nagy izgalom előzi meg ezt a napot. Az óvónénik igyekeznek minden vállalkozó kedvű gyermeket feladattal, szereppel ellátni, szüleik nagy-nagy örömére. Persze, mindig akad egy-egy gyermek, aki még inkább anya ölében nézi végig a műsort, de jövőre már biztosan ő se fog kimaradni ebből az élményből.

A legtöbb feladat természetesen az iskolába menő nagycsoportos gyerekeknek jut, ők a végén egy kis "ballagással" el is búcsúznak. Ebben az évben először volt lehetőség arra, hogy az évzárót az épületünk tetőterében, az egybenyitható nagy helyiségben tartsuk. Büszkén mondhatom, kevés óvodának adatik meg, hogy ilyen szép, tágas helyen, s nem a csoportszobában kelljen előadni, ahol nincs elég hely, hogy a sok hozzátartozó kényelmesen elférjen és együtt örüljön, milyen ügyesek, kedvesek, szépek is a gyerekek. Mint mindig, most is egy kis uzsonnával, beszélgetéssel fejeződött be minden csoport évzárója.

Nyáron újra építkeztünk, igaz, most már nem az óvodai részt - az már hála Istennek tavaly elkészült, sőt, azóta már belaktuk, boldogan birtokba vettük. A tetőtérben lehetőség volt egy kisebb gondnoki tartózkodó kialakítására, ami az óvodai zárás alatt, az ügyes kivitelezőnek köszönhetően el is készült, így egyáltalán nem zavarta az üzemelést.

A Szentendrért ért vihar a mi óvodánkat sem kerülte el. Pár nappal előtte tettünk fel a tetőtéri ablakokba külső árnyékolókat, amit alaposan megtépzott a szél, de a legnagyobb kárt a fákban tette. Derékba tört egy fát, sok más ágat letört, sőt egy fenyő tetejéről egy kb. 2 méteres darabot egyszerűen leszakított.

Nagy öröm számunkra, hogy erre a nevelési évekre is nagy volt az érdeklődés - 200 százalékos volt a jelentkezés. Ez azt jelenti, hogy a 22 helyre, több mint 40-en jelentkeztek márciusban, és azóta is folyamatos az érdeklődés. Augusztus 29-re meghívtuk az új szülőket egy tájékoztató szülői értekezletre. Nekik sok-sok új információval kell megismerkedniük - az óvodai szokásokkal, szabályokkal, a beszoktatás módjáról stb. - azon kívül, akinek volt már óvodáskorú gyermeke, az tudja, milyen nehéz az első elválás a gyermektől, vagy egy új közösségbe beszoktatni őket. Nehéz mind a gyermeknek, mind a szülőnek. A legelső szülői értekezletet ezért szervezzük csak az újaknak, mert fontosnak tartjuk, hogy ebben segítségükre legyünk, kellően felkészülve érkezzenek a gyerekekkel első nap az óvodába.

Szeptember 3-án kezdjük meg új nevelési évünket, ekkor érkezik a nyári szabadságról a régi gyermekek többsége, és ekkor kezdenek az új gyermekek is beszokni, többnyire az édesanyjukkal. Az új és a régi gyerekek, szülők, családok ismerkedését, összehozását szeretnénk megkönnyíteni, szeptember 15-én szombaton 9-től 1-ig - hagyományteremtő céllal - megrendezésre kerülő CSALÁDI NAPPAL. Erre a napra, a gyülekezet tagjait is *korosztályra tekintet nélkül* szeretettel hívjuk és várjuk - különösen azokat, aki még nem látták a szépen megújuló óvodánkat - egy közös, együtt töltött napra és ebédre óvodásainkkal és családjukkal együtt!

Bene Andrásné
óvoda vezető

Az eklézsia humorából

Kezdő apuka bemegy az óvodába

- Jöttem a gyerekemért.
- Hogy hívják?
- Nem mindegy? Holnap úgy is visszahozom.

A varázsceruzás kisfiú

Idén először küldték be a Szentendrei Református Óvoda kis ovisai rajzaikat az országos Református Pedagógiai Intézet által meghirdetett "Az Úr csodái" X. Országos Óvodai Rajzversenyre, ahol rögtön második díjat nyert "varázsceruzá" kategóriában Timár-Tóth Marcell 6 éves, sárga csoportos ovisunk. A rajzpályázat kiadott témája alapján Noé bárkáját rajzolta le sok-sok állat ábrázolásával. A szép rajtot oklevéllel és könyvjutalommal díjazták a szervezők.

Marcell igazi örökmozgó, okos és érdeklődő kisfiú, aki szinte csak akkor ül csendben, ha rajzol. Rengeteg rajzát őrzi a család, nem szívesen válnak meg egyetlen alkotásától sem. Anyukája gondosan dossziéba fűzi a rajzokat, roppant büszke apukája pedig számítógépén beszkenelve őrzi a legjobban sikerült darabokat. Marcell legkedvesebb rajztémái a családja, a vonatok és az állatok. Már két nyáron vett részt kézműves táborban, ahol sok-sok egyéb alkotó technikát is megismerhetett. Múltán lakik a "festők városában", az alábbi fotón kishúgát, Dalmát rajzolja épp a belvárosi sétálóutcán.

De nem csak rajzolásban tehetséges, az utóbbi két évben erősítette a Református Ovi sorváltó csapatát is, akik mindkétszer érmet szereztek óvodájuknak az ősszel rendszeresen megrendezésre kerülő Ovi Olimpián.

Köszönjük a segítséget és iránymutatást óvónénijének, Izsóné Chromcsik Ildikónak és gratulálunk Marcellnek, aki szeptembertől az Izbégi Általános Iskola elsőse lesz. További sikereket kívánunk!

Tóth Adrienn

Kezdődik a konfirmáció

A 2012-13-as tanévben is indul a konfirmáció előkészítő. Az első évfolyam óráira várjuk a 6. osztályos, 12 évesnél idősebb tanulókat, akik még nem jelentkeztek, de szeretnének református hitünk alapigazságaival megismerkedni. Második évfolyamunk pedig folytatásként szolgál a tavaly első éves fiataloknak, és felkészíti őket arra, hogy úrvacsorával a gyülekezet igazi tagjává váljanak.

Az első megbeszélés és nyitó szeretetvendégség időpontja 2012. szeptember 30-án vasárnap délután 4 órakor lesz, amelyre a szülőket és fiatalokat várjuk.

Idén is indul felnőtt konfirmációs csoport olyanoknak, akiknél gyermekkorukban elmaradt, vagy szeretnének református egyházunkhoz csatlakozni. Az ő óra-megbeszélésük szeptember 30-án a 10 órás istentiszteletet követően lesz.

Ha családjukban, szomszédjukban, ismeretségünkben van olyan református család, aki még nem hallott erről a lehetőségéről, jelezzük nekik is.

Emlékezés Móricz Zsigmond halálára

(Részlet)

1942 augusztus végének egyik reggelén, pontosabban 29-én az unokák - Kisvirág, Réka és Balázs -, valamint én is ott nyüzsögtünk körülötte az ő dolgozószobájában, ahol fekvőhelye a nagydívány is volt, amelyen azon a reggelen ő szokatlanul csendesen pihent, s szótlánul hagyta, hogy nála zsbongjunk. Jani bácsi, a kertész jött be a szobába, hogy az aznap reggel eladott virágok árával elszámoljon. Ekkor kezdett a telefon csörögni, amit Nagyapa felvett, amelybe Bandi bácsi (Gyöngyi néném férje) boldogan közölte, hogy második gyermekük, leányuk, Imola megszületett. Talán az öröm okozta erős felindultság okozta az első, akkor kapott agyvérzést nála...Bandi bácsinak már válaszolni nem tudott, csak az ajkait mozgatta. Az ott lévő Jani bácsi azonnal látta, hogy nagy a baj...Az első agyvérzést később még több követte. Zsuzsi néni és Anna néni azonnal kivittek minket, gyerekeket a szobájából. Többé már nem mehettünk be hozzá. Az emeleten lévő kishozzába menve nyitott ajtaján át még láttam, hogy csörös végű edényből itatták, vagy levessel etették, s hogy az orvos gyakran jött hozzá. Egy, legfeljebb két nappal később a hozzá kijött mentőautó egészen a veranda ajtajához tolatott. Szobájának ajtaja nyitva volt és így beláttam hozzá, amikor az emeletre indultam valamiért. Szótlánul feküdt a nagydíványon, arca fehér volt, s úgy éreztem, mintha a szemével kísért volna, amíg el nem tűntem a lépcsőfordulóban... Nem mertem odamenni hozzá, elbúcsúzni Tőle. Aztán elvitték....

Szeptember 5-e lett, vasárnap délben a leányfalui ház verandáján némán könnyezve ült Virág néni, hallgatta az ebédlőben szóló rádió déli híreit, amely tudatta, hogy az elmúlt éj hajnalán Móricz Zsigmond meghalt. Így tudtam meg én is, hogy elvesztettük a számunkra a legdrágábbat.

Nehéz napok következtek....Még a nyár elején Bundás kutyánk megkölykezett. Szép kutyusai lettek. Én kiválasztottam az alomból egy csupa fekete kis kutyust és mindig azt babusgattam. Amikor már lehetett, cipeltem a kezemben mindig magammal. Jani bácsi a Kis Bundit, mert annak neveztem el, meghagyta az alomból nekem. Később együtt szaladgáltunk a kertben, igyekeztem Kis Bundit erre-arra taníttatni. Már fel is tudott mászni rám a karomon keresztül...és kényeztettem, ahogy egy kisfiú tud egy kedvenc kis állatot.

Aztán valahogy fagyottá váltak a dolgok. Jani bácsiék elköltöztek, mások jöttek helyettük...Néhány napig anyám sem jött haza, valahogyan egyedül maradtam és kis Bundi is eltűnt. Hiába kerestem a nagy kertben mindenütt, nem találtam sehol, pedig minden zezugot átkutattam....

Az egyik reggelen a konyhában lavórban mosakodáshoz készülődtem. Virág néni lépett hozzám, hogy megmosdat. Némán húzódkodtam el tőle, s ő szó nélkül hagyta, hogy magam próbáljak megmosakodni. Össze is maszatoltam magam...Egy-két óra múlva ért haza anyám, aki aztán úgy-ahogy rendbe rakott, és kis motyómat batyuba rakva a "tündérkert"-ből elvitt az életbe.....

Még tanítónk Vilma néni az első elemista bizonyítványomat kiállította és anyámnak átadta. Sírva búcsúztunk el egymástól. Az általa kiállított bizonyítványt ma is ereklyeként őrzöm....

Anyám először Budára az Iskola utca 12-es házba vitt, ahol valamikor mint albérlő lakott Szaflárszkyné Erzszi néninél, akinek a férje a ház házmestere, és egyben a ház földszintjén lévő autótároló garázmestere is volt. Később a közöttük lévő kapcsolat elmélyült. Anyám bemutatta nekik Nagyapát is. Amikor első gyermekük, Erzsike megszületett, keresztszülőknek anyámat és Nagyapát hívták meg. Ez a kapcsolat sokáig, még a háború befejezése után is megmaradt. Szaflárszkyék Nagyapa halála előtt visszaköltöztek eredeti lakóhelyükre, Lovasberénybe. Anyám oda is ellátogatott hozzájuk, a háború előtt is és az után is...

A Nagyapa halálát hírül adó gyászjelentést anyám éjjeliszekrényén találtam meg, véletlenül. Akkor már tudtam mindent...A gyászjelentés felsorolta a gyászoló családtagokat is, mint fogadott lányát, anyámat is, engem, a fogadott fiút azonban nem. Kirekesztettek.

Móricz Imre

Móricz Zsigmond zsoltár - fordításaiból

CXXIX. ZSOLTÁR

Nyomorgásból szabadult Izráel

Szorogattak sokat ifjuságom óta,
Még se bírtak vélem.
Szántók szántottanak hátamon barázdát
És patakozott vérem.
Óh de az Ur igaz, eltördeli vasuk,
Megtötétül napjuk.
Mint háztetőn a fű, a gonosz elszárad,
Mielőtt aratnák,
Sarlózók marokba, kéveketők őket
Hogy ölebbe raknák.
Még az utazó sem mond rájuk ennyit sem:
Áldjon meg az Isten!

CXXX. ZSOLTÁR

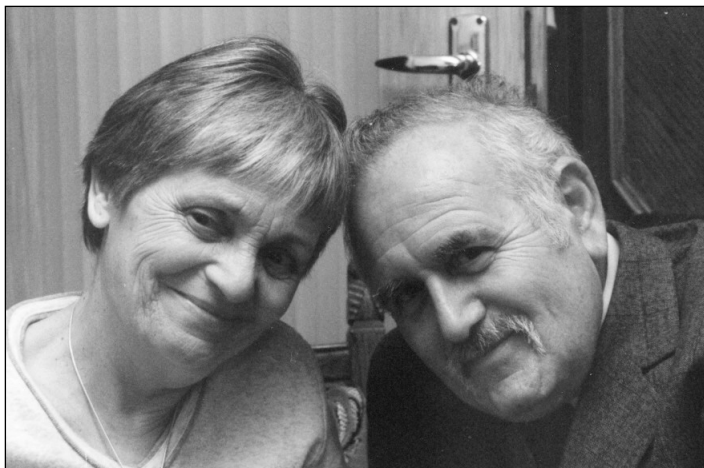
Bűnös ember esdeklése

A mélységből Hozzád kiáltok Uram,
Hallgasd meg én esdő, könnyörgő szavam;
Mert bűneinket ha számba nem vetted,
Ki maradhat meg, ki maradhat meg!
Óh mert hiszen nálad van a bocsánat,
Lelkem elepedve várja az Urat,
Nem várják ilyen reszkető térddel
Őrök a reggelt, örök a reggelt!
Hát Izráel bízzál a kegyelembe,
Szabadító erő száll le fejedre:
Kívon az Isten ingyen kegyéből,
Minden bűnödből, minden bűnödből!

CXXXI ZSOLTÁR

Az alázatos lélek tükőre

Szívem Uram nem fuvalkodott fel,
Nem is néztem föl rád kevély szemmel,
Nagy dolgokra, tulságra nem vágytam,
Erőm fölött csodákra nem jártam,
Nem kísérték bátran:
Csendesitem, sőt némitom lelkem,
Hogyha Uram titkaidat sejttem;
Mint csecsemő az anyai ölben,
Oly csecsemő a lélek én bennem,
Bízom Uram csendben.

ÖNMAGUNKAT ADTUK

Kettős portré Molnár Bertalanról és Györi Máriáról, akik négy évtizedet töltöttek a tanári pályán, sőt megismerkedésük is egy református iskolában történt. Gyülekezetünknek mindketten hűséges, igehallgató tagjai.

- Református iskolában kezdtem tanulmányaimat Békésben - meséli Marika. Az államosítás úgy történt, hogy a nyolc osztályos gimnáziumok első négy osztálya lett a felső tagozat, így kétszer voltam elsős. Ott találkoztunk, ott ismertük meg egymást leendő férjemmel. Az én utam nem volt egyenes: "egyéb" kategóriába soroltként a Tudományegyetem magyar szakára hiába felvételiztem. Jóllehet a vizsga után a professzor azzal biztatott, hogy nemcsak felvételt nyertem, de teljes ösztöndíjat és kollégium elhelyezést is, nem lehettem az egyetem diákja. Szeptemberben a várt "behívó" helyett egy levél érkezett - ma is őrzöm -, amelyben közlik, hogy férőhely hiányában, sajnos, nem tudnak fölvenni, de elért eredményem alapján jogosult vagyok jelentkezni jogi vagy természettudományi pályára. De aki humán érdeklődésű, aki humán gimnáziumba járt, mint én, az nem megy a Természet-tudományi Karra, még akkor sem, ha szeret a matematikát. Mivel pedig a jogi pálya akkoriban nem mozgott olyan széles skálán, mint manapság, azt válaszoltam, hogy nem élek a lehetőséggel, mert nem akarok sem ügyvéd, sem bíró lenni. Hazamentem azzal az elhatározással, hogy otthon keresek munkát. Az Idegen Nyelvek Főiskolájának elvégzését is tervbe vettem az egyetem mellett, de abból sem lett, nem lehetett semmi. A tanárim azonban bátorítottak, hogy nekem pedagógusnak kellennem. De mivel a pártbizottság keze messzire elért, azt tanácsolták, próbálkozzak az ország legtávolabbi pontján, ahová talán már nem tudnak utánam nyúlni, s így kerültem a szarvasi tanítóképzőbe. A különböző tárgyakból két hét múlva levizsgáztam, így az érettségét is tulajdonképpen kétszer tettem le. Így szereztem képesítést. Nem bántam meg, hogy nem lettem tanárnő, "csak" tanító. Tanító néniként nagyon jól éreztem magam, csodálatos 38 évet töltöttem a pályán. A szentendrei Barcsay Általános Iskola alapítójának egyikeként az utolsó tíz évet ennek falai között.

Füzesgyarmaton képesítőttem 1953-ban. Férjemmel, akit végzés után odahelyeztek, '55-ben házasodtunk össze, de úgy, hogy magunk voltunk János bácsival, a lelkésszel a templomban. Lakásuk felől, hátulról mentünk be a templomba, nehogy meglássanak. Csak a polgári esküvő mehetett nyíltan, az egyházit titokban kellett tartani. Ennek ellenére azért megkeresztelték gyermekeimet ugyanabban a templomban.

Amikor alkalom nyílt rá, édesapámnak egy főorvos barátja szerzett nekünk állást a nagykáta járásban, Szentmártonkátán. Kislányom már ott született, de keresztelni visszavittük, hogy ugyanott kapja meg a keresztséget, ahol kislányom, és ahol mi léptünk házasságra Isten színe előtt.

Aztán megszaroltak mindkettőnk '56 miatt. Férjem ugyanis írt egy verset a forradalomról, amit el is mondott egy nagygyűlésen. "Bűné" nagyon durván torolták meg, ami egyik oka lett annak, hogy eljőjjünk, bár nagyon szeretünk ott élni és tanítani. Füzesgyarmaton megbecsültek minket, egyébként nekem szülőfalum is volt. Szentmártonkátán építkeztünk, nem akartam én onnan elmenni, de amikor a gyermekeink elvégezték a középiskolát, szerettek volna elköltözni. Fiamat felvették a jogra, kislányom először matematika-rajz szakra járt, majd az ELTE-n elvégezte a számítástechnika-informatika szakot, férjet pedig a művészet s a művésztelep miatt vágyott Szentendrére. Ő már Füzesgyarmaton elkezdett alkotni, folytatta Szentmártonkátán, és szeretett volna a festők közösségébe kerülni.

Jól érezzük magunkat Szentendrén is. Szeretjük a várost, s én nagyon szerettem iskolámat. Ma is vissza-visszajárok, bár már egyre ritkábban, amennyire erőm engedi - mondja Marika.

- Molnár Bertalan neve hallatán szentendrei városképek jutnak eszünkbe, hangszeresek, különösen hegedűk és Krisztus-ábrázolások.

- Mindegyik egy-egy szimbólum. Krisztus belső világunké, a hegedű a barokk koré, de a tisztaság is, mivel a legtisztább hangszer - feleli Bertalan. Bármit tesz az ember, abban gondolatnak kell lenni, önmagunkat kell adni, még ha ez másoknak nem is tetszene. Nincs értelme epigonszerűen utazgatni a műfajok között. Nincs értelme, hogy másokat utánozzunk, hogy ne önmagunkat adjuk. Én önmagam szeretnék lenni, akár jónak ítélnék, akár nem...

A művész útját nem volt nehéz járnom, mert feleségem ebben is mindig segített, úgy is, mint szigorú kritikus. A bírálókat el kell fogadni. Nagy baj, ha valaki nem tűri a kritikát, mert úgy nincs lehetősége fejlődésre. A család, azt hiszem, nem látta kárát annak, hogy festek, számomra pedig életet erő, vitalitást jelentett. A művészetben sokmindent kipróbáltam, és Istennek hála, voltak sikereim is.

- Az imént, a szomszéd szobában megnéztük lányuk önarcképét, akit fiatalon szólított magához az Úr. A képen látszik, hogy továbbvitte édesapja tehetségét. Ön honnan hozta a festészet szeretetét?

- Az én apám épület-és műbútorasztalos mestersége mellett faszobrászattal foglalkozott, de nagyon jól festett is, kiválóan reprodukálta például Bihari Sándor: Cigány a bíró előtt, és hasonló témájú képeket. Nagyon ügyes kezű volt. Elképzelhető tehát, hogy ez nálam apai örökség. Húgom, aki szintén fest, a portrék terén rendkívül erős, én meg sem közelítem őt. A többi testvérem is ügyes kezű: egyikük hangjegymetsző volt. Óriási dolog volt Liszt Ferenc műveit belemetszeni réz lemezbe, természetesen a tükörképet, ami rendkívüli ügyességet és pontosságot igényelt.

- Az alkotások szelídsége miatt meglep, hogy '56-ban saját verssel állt ki a közönség elé. Számomra ön nem tűnik forradalmárnak!

- Nem volt szereplésemnek politikai vetülete. Elkapott az a lelkesedés, ami az egész országot akkor hatalmába kerítette. Senki sem akarta kiirtani a kommunistákat, még a megszálló oroszokat sem. Rendkívüli hazafias lelkesedés hatotta át az országot, és természetesen nem kívánta senki az orosz fennhatóságot, hiszen akkor még meg tudtuk volna tartani magunkat a történelemben. Rám fogták, hogy ellenforradalmár vagyok, s ez végigkísérte életemet majdnem negyven éven át. De nem bántam meg, mert az a hangulat, ami akkor az országban volt, megismételhetetlen. Nem tudom elképzelni, hogy 1848-ban nagyobb lett volna a lelkesedés. Össze tudtak fogni a különböző nézeteket vallók, csak egy közös cél, a haza létezett. S ez egy 23 éves fiatal számára különösen nemes cél. Nem voltam forradalmár, egyszerűen lelkesedtem.